

Дама з собачкою (скорочено)

Антон Чехов

Дмитро Дмитрович Гуров, москвич, за фахом філолог, який служив, між тим, у банку, два тижні жив у Ялті. "Йому ще не виповнилось сорока років, але у нього була вже дочка дванадцяти років і два сини-гімназисти. Його оженили рано, коли він ще був студентом другого курсу, і тепер його жінка здавалась у півтора раза старшою за нього". Дружину він не любив, боявся, вважав її обмеженою та невитонченою. Часто їй зраджуючи, він звик не поважати жінок, називав їх "низькою расою", хоча не міг прожити без них і двох днів.

Товариство чоловіків було йому неприємним, і Гуров відчував себе з ними скутим; навпаки, жінкам він завжди умів сказати саме те, що вони очікують почути від "цікавого чоловіка". Втім, і в його зовнішності, і в його поведінці було щось невловимо привабливе для "низької раси".

І от, він сидів у павільйоні на березі моря, коли вперше побачив "даму з собачкою", як її називали. Набережною легко крокувала невисока молода блондинка, трохи позаду біг білий шпіц. На ній був берет, і "її вигляд, хода, плаття, зачіска говорили йому, що вона з порядного товариства, заміжня, в Ялті вперше і сама, що їй тут нудно...". Думка про легку перемогу, короткий тимчасовий зв'язок на півдні з молододу привабливою жінкою лестила самолюбству Гурова, і раптом вони випадково познайомились за обідом. А потім пішли на прогулянку вздовж набережної і "говорили про те, як дивно освітлене море... як душно після спекотного дня", про себе і про милі дрібниці, що спадають на думку двом вільним, задоволеним людям на відпочинку. Звали даму з собачкою Ганна Сергіївна. Зовсім недавно вона була інституткою, і її сміх і неспівісність свідчили, що вона вперше в житті була "в такій обстановці, коли за нею ходять, і на неї дивляться, і говорять з нею з однією таємною метою, про яку вона не може не здогадуватися". Увечері у своєму номері Гуров, згадуючи "її тонку, слабку шию, красиві сірі очі", подумав: "Щось у ній все ж таки є жалюгідне".

Вони були знайомі вже цілий тиждень. У святковий день увечері Гуров і Ганна Сергіївна вийшли на мол зустрічати пароплав. "На пристані було багато гуляючих; зібрались зустрічати когось, тримали букети. І тут чітко впадали у вічі дві особливості нарядного ялтинського натовпу: літні дами були вдягнені, як молоді, і було багато генералів".

Ганна Сергіївна була збуджена, очі її блищали, вона увесь час про щось запитувала, сміялась, дивилась на прибулих у лорнетку. Усі вже розійшлись, зовсім стемніло, а вони ще стояли на пристані. Вона мовчала і нюхала квіти. І тоді Гуров раптом обійняв її, поцілував у губи і зараз же озирнувся, чи не бачив хто.

Потім вони пішли до Ганни Сергіївни. "До того, що сталося, вона поставилась якось особливо, дуже серйозно, наче до свого падіння... "Недобре,— сказала вона.— Тепер ви перший не поважатимете мене".

Ганна Сергіївна була зворушлива, від неї віяло чистотою порядної, наївної молодії жінки..."

Гуров її заспокоював, поступово роздратовуючись, йому вже було майже нудно, але скоро Ганна Сергіївна заспокоїлась і повеселішала; вони поїхали зустрічати схід сонця в Ореанду. Там вони до ранкової зорі сиділи на лаві біля церкви і, щасливі, дивилися на море. Навкруги було тихо і красиво, шум моря навіював приємні думки про "безперервний рух життя на землі".

Вони зустрічались потім щодня, Гуров не відходив від Ганни Сергіївни ні на крок, а вона часто замислювалась і все просила зізнатися, що він її не поважає, зовсім не кохає, а тільки бачить в пій вульгарну жінку.

Наприкінці місяця очікували на приїзд чоловіка Ганни Сергіївни. Вона не любила його, вважаючи "лакеєм". Чоловік не приїхав і надіслав листа, що хворіє і благає її скоріше повернутися. Ганна Сергіївна зібралася додому. Розлучаючись із Туровим, вона була сумна, називала його "добрим, незвичайним, піднесеним". Вони довго не могли попрощатися. Гуров, повертаючись з вокзалу, відчував розчулення, сум і легке розкаяння: "ця молода жінка, яку він уже ніколи не побачить, не була з ним щаслива". Надзвичайно короткий південний роман закінчився, у повітрі вже відчувалася осінь. "Час і мені на північ,— думав Гуров.— Пора!" У Москві вже було по-зимовому, топили печі, а ранком, коли діти збирались у гімназію і пили чай, було темно, і няня ненадовго запалювала вогонь. Уже починалися морози.

Гуров любив Москву і радісно занурився в гомінливе московське життя. Він був упевнений, що пройде зовсім небагато часу і зворушлива посмішка Ганни Сергіївни забудеться. Але минув місяць, прийшла справжня зима, а спогади ставали сильнішими. Гуров почав мріяти: Ганна Сергіївна була з ним усюди, йому здавалося, що він відчуває її дихання, шерхїт її одягу. На вулиці він вдивлявся в обличчя жінок, шукав схожу на неї. Гуров бажав поділитися з ким-небудь споминами, але говорити не було з ким. І він невизначено розмірковував про кохання і жінок так, що ніхто не здогадувався, в чому річ, а жінка незадоволено говорила: "Тобі, Дмитре, не підходить роль фата".

Одного разу, виходячи з клубу, він не утримався і сказав своєму партнеру, що познайомився в Ялті з чарівною жінкою. Той пропустив його слова повз вуха, але потім, уже в санях, відгукнувся: "А допіру ви були праві: осетрина тхне!" Ці слова, такі звичайні, обурили Гурова. Усе його життя здалося йому раптом принизливим і брудним. Усе остогидло: і служба в банку, і дім, і гра в карти. У грудні, у святкові дні, він сказав дружині, що їде у справах до Петербурга, а поїхав у С. Там він найняв кращий номер у готелі, весь обтягнутий сірим солдатським сукном, і дізнався, де живе Ганна Сергіївна. Швейцар сказав, що фон Дідеріц [чоловік Ганни Сергіївни] людина заможна, має власний будинок, своїх коней, відомий усьому місту.

Гуров ходив повз сірий, уतिकаний гвіздками паркан, за яким був будинок, і думав: "Від такого паркана втечеш!" Він усе сподівався на випадкову зустріч, чув, як у будинку грали на роялі, бачив, як вигулювали білого шпіца. Ганна Сергіївна не з'являлась. Не знаючи, що робити, Гуров повернувся до готелю, пообідав, потім довго

спав. Прокинувся не в гуморі, обтяжений своєю бездіяльністю. Потім згадав, що вранці бачив афішу: в місцевому театрі була прем'єра оперети "Гейша". Гуров поїхав туди, сподіваючись на зустріч з Ганною Сергіївною.

Театр був заповнений. Нарешті увійшла і сіла у третьому ряду Ганна Сергіївна. Серце Гурова стиснулось, і раптом він "зрозумів, що для нього тепер в усьому світі немає ближчої, дорожчої, важливішої людини...". Разом із нею увійшов молодий, високий і сутулий чоловік, у якому дійсно було щось лакейське: кожен його крок супроводжувався похитуванням голови, наче він безперервно кланявся.

В антракті чоловік Ганни Сергіївни пішов курити, а вона залишилась у кріслі. Гуров, який також сидів у партері, підійшов до неї і сказав тремтячим голосом, намагаючись посміхнутися: "Здрастуйте". Вона глянула на нього і дуже зблідла, не вірячи своїм очам. Потім швидко піднялася і пішла із зали, а Гуров слідом за нею нескінченними сходами і коридорами. Він пригадав раптом, як проводжав тоді на вокзалі Ганну Сергіївну, думав, що все скінчилося і вони вже не побачаться...

На темних сходах він притягнув до себе Ганну Сергіївну і став цілувати її обличчя і руки. Вона була нещасна, страждала, тому що весь час думала про нього, намагалась його забути, але не могла. Сходами хтось піднімався. Ганна Сергіївна відсторонилася від нього, стиснула йому руку і благала сьогодні ж поїхати. Пообіцявши приїхати до Москви, вона швидко пішла сходами вниз, увесь час озираючись, і її обличчя говорило, що вона справді нещасна.

"І Ганна Сергіївна почала їздити до Москви. Раз у два-три місяці вона говорила чоловіку, що їде порадитися з професором стосовно своєї жіночої хвороби,— чоловік вірив і не вірив". У Москві вона завжди зупинялась у готелі "Слов'янський базар", відправляла до Гурова розсильного, і він приходив до неї. У нього з'явилося друге, таємне життя, про яке ніхто у Москві не здогадувався. Він так само і про інших почав думати, припускаючи, що у кожної людини є своє, таємне життя — "справжнє, найцікавіше".

Одного зимового ранку Гуров проводжав дочку в гімназію, а потім збирався до Ганни Сергіївни, яка сповістила його про свій приїзд. Вона, вдягнена в його улюблену сіру сукню, чекала на нього в готелі. "Вона була бліда, дивилась на нього і не посміхалась, і щойно він увійшов, як вона вже припала до його грудей... Вона плакала від хвилювання, від скорботного розуміння, що життя їхнє так сумно склалося; вони зустрічаються тільки потай, ховаються від людей, як злодії! Хіба життя їхнє не розбите?"

Гуров розумів, що їхнє кохання триватиме ще довго і скінчиться невідомо коли. "Ганна Сергіївна прив'язувалася до нього все сильніше, обожнювала його..." І лише тепер, коли голова його посивіла, він зустрів своє справжнє і єдине кохання.

"Ганна Сергіївна і він кохали одне одного, як дуже близькі, рідні люди, як подружжя, як ніжні друзі; їм здавалося, що сама доля призначила їх одне одному, і було незрозуміло, для чого від жонатий, а вона заміжня... Вони простили одне одному те, чого соромились у своєму минулому, прощали все у сучасному і відчували, що це

кохання змінило їх обох... І здавалося, ще трохи — і рішення буде знайдено, і тоді почнеться нове, прекрасне життя; їм обом було зрозуміло, щодо кінця ще далеко-далеко і що найскладніше і найважче ще тільки починається".